

Tifel Tal-Baħar

Pupull trabba x-Xatt ta' l-Isla u kiber qalb id-dgħajjes u l-baħrin; għadda żgħużitu jitliegħeb fuq il-moll, issa jċafċaf f'xifer il-baħar, daqqa jistad bil-qasba f'idu u xi drabi jig-gangma għall-gandoffli u l-arzell; kien jaf iġħum daqs ħuta u fis-Sajf, minn fil-għodu sa fil-għaxija qajla kien jitla' mill-baħar, iżda kien iqatta' nofs ta' nhari jgħum f'nofs il-port ta' l-Isla daqqa jżiġġ ħaff qisu nulett, daqqa jitbandal mistrieħ f'wiċċ dik ir-roqgħa baħar ħiemed u kaħlani bħan-nir u fuq kollox kien iħobb jaqbeż u jogħidos minn fuq il-bagi, jew jagħti l-majnati ma' sħabu.

Hu qatt ma mar bil-qalb l-iskola, iżda l-ftit li mar swielu għax Pupull kellu moħħu jarfa' u ma kienx nieqes mid-dehen, hekk li l-Imgħallem tiegħu xtaqu jibqa' fuq il-kotba u ħajjar lil ommu tħallih fuq it-tagħlim, għax deherlu li Pupull sata' jgħaddi 'l quddiem. Iżda Pupull kien iħoss ġibda kbira għall-baħar u aktar kien jitgħallem bil-qalb l-intietef tad-dgħajjes mill-irqaqat tal-Aritmetka. Hu kien jaf jagħti l-fehma tiegħu fuq il-għamla u l-ħeffa tal-kajjikki u dlonk jittkellem fuq is-sura u s-silta tal-firilli; il-hena tiegħu meta jsib min iqabbdu jqalfat xi lozzu jew jiżbogħ xi partiketta jew iwaħħal xi skalm; u billi kien tifel biežel u dħuli kien traku jigri minn naħa għal oħra jaqdi l-barklori jew isajjieda.

Hekk Pupull kiber u tfarfar u laħaq żagħżuġħ mibrum b'saffejn, b'saħtu, biežel, twil u fuq ruħu, ferrieħi, ta' qalb tajba u jħobb imidd idejh, kien jagħmilha ma' kullħadd iżda qatt ma ħalla 'l ħbiebu jħassruh u kien dlonk jaħrab il-ħażen; għalkemm kien iħaqqaqha ma' sħabu, hu l-kelma t'ommu qatt ma kisirha iżda kien joqgħod għat-twissijiet tagħha; hekk kiber ta' qalb safja u ħorr f'għamilu u fi ħsebijietu. Hu kellu surtu taqilgħu u għalkemm ma kienx jilbes ta' għani, iżda dejjem kien iżomm ruħu nadif li jista' jersaq quddiem kullħadd.

Pupull qatt ma ħamel il-għażż u minn kmieni daħal xrik ma' wieħed tad-dgħajjes, kien iġaħgaħ ġmielu u jgħiu 'l ommu; il-jum kollu jaqdef għas-sidra, ġej u sejjer donnu mekkuk mix-xatt tal-Isla għal dak tal-Belt.

Imbagħad Pupull bla ħsieb ta' xejn qabditu xrara f'qalbu u maż-żmien xegħlet b'nar qawwi ta' mħabba kbira: darba waħda waqt li kien għaddej bid-dgħajsa minn taħt il-bini tas-Sirena rafa' għajnejh 'il fuq u f'waħda mit-twieqi

lemañ xebba ta' ġmiel li ma bħalu. Mixħuta f'ħogor it-tieqa dik iż-żagħżuġha kienet qisha xemx meta tfigġ minn bejn is-šħab, kellha xuxitha isfar donnu żbul id-deheb, f wiċċha kien jiddi bħal dawl li jgħaxxaq u l-kisra ta' għajnejha kienet issaħħar; hi ħarset bi ħlewwa lejn iż-żagħżuġ qaddief u dikment serqitlu qalbu u jassritu għal warajha; għad-dehra tagħha, Pupull ħass bħal tferfira ma' ġismu kollu, qalbu bdiet tħabbat imgħaġġla u baqa' bħal mibluġħ mitni fuq il-moqdief u b'għajnejh imsammrin fit-tieqa fejn kien hemm il-għaxxa ta' qalbu.

U wara dak inhar Pupull raġa' ra x-xebba ta' xagħharha isfar bosta drabi oħra u kull meta jilmahha qalbu kienet ittir bil-ferħ u tbissima ta' hena tfigġ fuq xufftejh, imbagħad hu ħabrek u sħarreg biex jikxef min kienet dik it-tfajla li għad-dehra tagħha hu kien iħoss l-aqwa faraġ jissawwab fuq qalbu u fl-aħħar sab li dik il-għaziża tiegħu kienet Vitorina, bint is-Sur Lawrenz, il-Gadraj. Imma għalkemm bosta drabi kien iterraq quddiem id-dar tas-Sur Lawrenz, u ġie li le-maħha fil-gallarija, Pupull qatt ma seħħlu li jkellm il-ħanina ta' qalbu; għax Vitorin kienet xebba sewwa u rżina, imrob-bija fil-biża' t'Alla u fil-ġabra tad-dar, u għalkemm kienet ħasset ġibda lejn dak iż-żagħżuġ qaddief fuq ruħu u ta' bixra sewwa, iżda hi qatt ma ttarrfet aktar milli kien jixraq.

Iż-żmien dejjem għaddej, Pupull u Vitorin baqgħu jħarsu lejn xulxin u qalbhom dejjem tħegġeg bl-imħabba u għalkemm qatt ma ltaqgħu jew tkellmu, iżda l-fawra li kienet titla' għal wiċċhom hekk kif jilmħu lil xulxin, kienet biż-żejjed biex tixhed il-ħrara ta' qlubhom. Pupull minn dejjem kien tifel għaqli, iżda wara li beda jħares lejn Vitorin hu sar aktar tal-ħsieb u dlonk kien imahħaħ biex jara x'jagħmel ħalli jkun iżjed jixraq lill-maħbuba tiegħu; iżda hu qatt ma basar x'għawġ u twegħir kellhom jinqalgħu qabel iseħħ il-ħsieb ta' moħħu.

Is-Sur Lawrenz kien bniedem faħħari, kburi u mqit, iridha tgħaddi dejjem tiegħu, u ta' rasu iebsa; għalkemm ma kellux qalbu ħażina iżda hu kien bla sabar u jtilgħulu malajr; kien għadda ħajtu jixtri u jbiegħ fuq il-vapuri u kien għaqqad erba' ħabbiet ġmielhom; imbagħad romol, rafa' mix-xogħol u tafa' l-ħrara ta' qalbu kollha fuq bintu Vitorina, li ma kellux ħlifha; kienet il-mimmi ta' għajuejh u għal kemm ma kienx jitolqilha tagħmel li trid, hu kien iħallas ġidu kollu biex jaraha hienja; it-tama tiegħu kollha kienet fuqha u dlonk kien italla' u jniżżel biex jiġborha sewwa billi jsibilha xi żagħżuġ għani u tal-ġieħ. Għaldaqshekk wieħed jista' jahseb kemm is-Sur Lawrenz ħadha bi kbira meta

xamm li bintu kienet tħares lejn daqsxejn ta' tifel tal-baħar, ħa dagħdigħa li ma bħalha u halef li liż-żewġ żgħażaġħ kellu jaqtgħalhom iż-żarda u ma jħallihomx iżjed iħarsu lejn xulxin; beda biex ta lsien bil-kif lil bintu u widdibha li jkun ħażin għaliha jekk iżżid tħares lejn Pupull. Vitorin, tifa gwejda u li dejjem mejlet rasha għar-rieda ta' missierha, infexxet f'biċċja kbira u sarret għommitha ġewwa qalbha. Imbagħad is-Sur Lawrenz ried ikellem lil Pupull; sabu x-xatt ta' l-Isla, sejjaħlu u kisru quddiem ġemgħa nies.

Għaċ-ċanfira tas-Sur Lawrenz, Pupull għall-ewwel daħal ġo qoxortu u tbikkem, iżda mbagħad għamel hila lilu n-nifsu u qam fuq tiegħu :

"Sur Lawrenz, kun af li lil bintek qatt ma nqastha mill-qima li jistħoqqilha," qal Pupull. "Ħażin għalik jekk tarfa' għajnejk lejha !" għajjat is-Sur Lawrenz b'saħna kbira.

"X'fiha billi nħares lejn bintek ?"

"Qieghed ngħidlek jekk naqbddek tħares lejha b'rasek idur", għajjat is-Sur Lawrenz maħnuq bit-tbaqbiqa.

"Idur b'rasi jekk nagħmel xi ħaġa ħażina."

"X'nistenna minn għand żewwiel bħalek?" qal is-Sur Lawrenz b'demmu jagħli.

Pupull inkiser u nstamat, qalbu saret daqs ġulgħiena, ħass il-għajnejn ta' dawk li kienu jisimgħu jaqgħu fuqu b'ħarsa ta' tmaqdir u ta' tkasbir, wiċċu tfawwar, demmu xegħlu u tferfira ta' qilla ġriet ma' ġismu kollu; kien se jħebb għas-Sur Lawrenz, imma f'dak il-waqt ix-xbiha tal-maħbuba giet quddiemu, xbiha ħelwa u ta' faraġ li ħannitlu 'l qalbu, berreditlu s-saħna u żammitu sieber.

Imriegħex u mgħaddab iż-żagħżuġħ barklor warrab minn ħdejn in-nies u baqa' sejjer waħdu għal għonq it-triq jaħseb u jixtarr fuq il-biċċa li ġratlu. Mitt darba Pupull għieh f'moħħu li jargħa' lura u jmur ikellem lil Vitorin b'inkejja ta' missierha, imma l-ħsieb li b'għamilu sata' jwaġġgħalha qalbha rażżnu u żammu milli jagħmel hekk; fuq kollox hu kellu għoqla oħra f'qalbu, għax sata' jobsor li issa kien waqa' f'lsien in-nies u stħajjel li wara li tigrì x-xuigha tar-regħxa li qala', ħbiebu u kull min kien jafu, jibbew iżebillħuh u jżommuh bħala bniedem bla ħegġa u bla hila.

Mikdud minn dawn il-ħsiebijiet, Pupull kien wasal sal-ġnien ta' fuq il-Ponta ta' l-Isla u hemm intelaq bil-qieghda fuq maqgħad għad-dell ta' sigra kbira; dam qatigh ħosbien u indejjaq, italla' u jniżżel fuq kif kellu jġib ruħu meta għaj-

nejh waqgħu fuq il-Kastell ta' Sant Anġlu u minnufih għad-dielu hsieb minn molihū: imur jinkiteb baħri fuq l-iġfien halli jsiefer biex hekk forsi jinsa d-dwejjaq ta' qalbu u jistrieħ u jserraħ; u hekk għamel.

Xejn ma sewa li omm Pupull bkieltu u raħħmitlu biex ma jmurx baħri fiż-żmenijiet li kienu fihom, żmenijiet koroh u ta' niket minħabba t-tigrib tal-gwerra; hu ried jitbiegħed minn xortih il-ħażina u tlitt ijiem wara ħareġ minn Sant Anġlu liebes ta' baħri. Fix-xatt ta' l-Isla sħab Pupull daru miegħu jinbxuh biex iġhidilhom x'webblu jidħol baħri, iżda hu ma kellux hsiebhom u biex jehles u jaħrab minn kulħadd, talab u qala' li jsiefer ma' l-ewwel biċċa tal-gwerra li kienet għal barra.

* * *

Għaddew sitt xhur; sitt xhur ta' qilla, ta' biża' u ta' hemm; Malta ġarrbet għali kbir; il-għadu kien ħabat għaliha bosta drabi bi ħruxija li ma bħalha u warajh ħalla ħerba li tbikki u ħsara li tkexkex: djar imġarrfa, nies meqruda, oħrajn midruba, u l-għadu ma jagħti nifs ta' xejn, iżda dlonk jiġi jizra' mill-ajru qirda u ħerba.

Darba wara nofs inhar biċċa tal-gwerra daħlet fil-port ta' l-Isla u ftit wara li tefgħet l-ankri, Pupull il-baħri deher nieżel mas-sellum tal-ħabel; rikeb fuq dgħajsa u qallhom biex jaqdfu bla telf ta' żmien lejn l-Isla; malli messew ix-xatt, Pupull qabeż b'heffa kbira fuq l-art, ħares ħarsa ma' dwaru, gibed nifs qawwi, wiċċu ħa d-dawl, tqanqila ta' hena leħħet f'għajnejh u tħissima ta' ħlewwa fegġet fuq fommju; kien jidher imsaħħar u mogħni minn dak il-faraġ jew għoġba li wieħed, wara li jkun ilu mbiegħed minn art twelidu, iħoss malli jarga' jirfes fuqha.

Donnu miġbud minn sejha ta' għożża, iż-żagħżuġ baħri, ħafif u fuq ruħu, telaq iġħaġġel lejn id-dar t'ommu, iżda kien għadu ma mexiex daqs tefgħa ta' gebla meta nħasad u waqaf għall-għarrieda, saqajh ħdielu, demmu kesah u ġismu qam xewk xewk: dak il-ħin is-sirena tat-tarzna nstemgħet tnewwaħ. Għall-ewwel Pupull bil-kemm ried jemmen lil widnejh u baqa' bħal mibluġħ, iżda minnufih it-tnewwiħ ta' sireni oħrajn instama' gej minn naħa tal-Belt, fil-waqt li l-qanpiena ta' Sant Anġlu bdiet iddoqq imgħaġġla u maħtufa.

It-tnewwiħ tas-sireni beda jwewweg minn naħa għal oħra u qanqal ma' kullimkien tkexkixa ta' biża' u ta' qtigħ il-qalb. F'daqqa waħda qamet ħamba tal-għageb; it-toroq inħonqu bin-nies iġħajtu, iwerżqu u jiġru kemm jifilħu donnhom

imbellhin bil-biża'; bibien bdew jinfethu u jingħalqu b'tisbita, u minnhom joħorġu nisa jkarkru 'l uliedhom, u ommijiet iqandlu t-trabi tagħhom, ġirien jixirfu mit-twieqi jsejhu 'l xulxin; it-tfal telqu l-logħob, l-irġiel refġu mix-xoġhol, tal-ħwienet qaflu bwiebhom, il-bejjiġġha ġabru ħwejjigħom, il-burdnara żarmaw il-bhejjeni, dawk tad-dgħajjes qadfu malajr lejn ix-xatt u qabzu l-art.

Madanakollu t-tnewwiħ tas-sireni kien għadu ġej mewġ mewġ jimla l-ajru bil-waħx u jiksi l-art bil-biża'; dak id-diwi tas-sireni kien jidħol fil-qalb, ikessaħha, iheddilha u jmewwitha, iżda mbagħad beda jnaqqas u jintefa sakemm spiċċa fix-xejn.

Issa t-taħbila kienet żdiedet u l-biċċa l-kbira tan-nies ta' l-Isla kienu ħarġu fit-toroq, kulhadd iħambaq, kulhadd iġħajjat, min iferfer idejha lejn is-sema u min jiġbed lil sħabu lejn il-kenn.

Pupull wara li għaddietlu l-ewwel dehxa baqa' għal ftit jaħsibha x'ser jagħmel, iżda f'daqqa waħda ftakar f'ommu u minnuflha telaq ġirja waħda għal ħdejjha; feraq ir-rases ta' nies, warrab lil min sab quddiemu, tela' t-toroq weqfin ta' l-Isla donnu mtajjar fuq il-ġwienan u f'radda ta' salib sab ruħu fit-triq fejn kienet tgħammar ommu; malli dar mal-liwja jaħbat wiċċu ma' dik li kien qiegħed ifittex u wkoll f'dik it-telfa ta' biża' u hemm li kienu fiha, malli raw 'il xulxin, omm u iben, wiċċhom ħa d-dawl u għajnejhom ixxarrbu bid-dmugħ ta' hena. Iżda ma kellhomx żmien x'jitilfu. Pupull qabad lil ommu minn idha u telaq iġħaġġel b'herqa kbira jiġbidha lejn il-kenn fil-blat biex jeħlisha mit-tigrib; iżda malli waslu ħdejn id-daħla tal-kenn sabu geġwiġija kbira ta' nies imbellhin bil-biża' kollha jgħajjtu, jiġġieldu, jrossu u jitfgħu 'l xulxin biex jidħlu l-ewwel; nisa jgħollu t-trabi fl-ajru, tfal jiddeffsu bejn is-saqajn, irġiel jinbuttaw biex jiftħu mnejn iġħaddu, żgħażaġħ jitlewmu; kien hemm ħamba li ttarrax: aġħjat, ġlied, biki; min jishet lill-għadu, min jitlob lill-Bambina tidħol għalih, min isejjaħ lil uliedu, min iġħin lil qrabatu; kulhadd miḡxul u mġħaġġel, kulhadd imwerwer u bla sabar, iżda fuq kolloxx kulhadd kellu għan wieħed: li jdabbar rasu bla telf ta' żmien.

Fl-aħħar in-nies daħlu jistkennu taħt il-blat u fit-toroq waqgħet hemda tal-biża'. Is-sirena kienet siktet u bħal mewġa ta' swied il-qalb donnha waqgħet fuq l-Isla u għattietha bħal f'kefen il-mewt; ukoll in-nies ta' ġewwa l-kenn tbikkmu u qalbhom bdiet ittaqtaq fil-waqt li jistennew ħerba, qirda u hemm neżlin mis-sema.

Instama' twerdin ta' ajruplani fil-bogħod. In-nies irtassu ma' xulxin, wiéħom sfar, raddew is-salib u ċaqalqu xufftej-hom għal xi talba 'l Alla. It-twerdin kull ma jmur beda jinstama' joqrob u jitgawwa sakemm in-nies dehrilhom li kien wasal fuqhom sewwa; qabdithom tkexkixa, libtu u ħarsu lejn xulxin b'rogħda qawwija fuqhom. Dak il-ħin instemgħet tfaqqigħa ta' balla ta' kanun, warajha, oħra, imbagħad oħra u mbagħad mijiet ta' balal instemgħu jfaqqgħu f'daqqa.

Dikment fis-sena donnhom kienu ħarġu dawk ta' barra, minn-hawn u qajmu taqliba tal-waħx : ħsejjes ta' ajruplan¹ jwerdnu u jżarżru waqt li jgħoddsu, tqarmiċ tal-makni tagħhom u tvenvin ta' screws, tisfir ta' balal, ċaqċiq ta' kanuni żgħar, damdim ta' kanuni kbar, titjir ta' frak tal-balal, tkarwit ta' bini jiggarraf. Imbagħad bdew iqumu rjieħ shan imseħbin ma' tfaqqiqiħ qawwi li jtarrax u jriegħed l-art u ma' kull tfaqqiqiħa n-nies jixxejru minn naħa għal oħra donnhom għalqa żara' milquta minn fewga riħ.

Pupull u ommu ħassew il-kenn jaqbez ma' kull tfaqqiqiħa u l-blat jirtogħod donnu se jordomhom taħtu; sħaba ta' trabijiet daħlet fil-kenn u bdiet toħnoq in-nies, dawn twerwru u qabadhom ferħ ta' ġenn bil-biża', infexxu fi twerżiq u xhir u biki u qajmu taħbila li ma bħalha. X'uħud ħasshom ħażin, kien hemm min intelaq għal mejjet u kulħadd ħass demmu jiksaħ donnu mberred minn ċaqliq il-ġwienah tal-mewt. Madanakollu l-balal tal-għadu kienu għadhom neżlin isaffru tisfir li jidhol fil-qalb, itajru u jgarrfu kull fejn jaħbtu u l-art taqbez mal-ħabta tagħhom, il-bini jtir mad-daqqa u l-ġebel tiegħu jdm qatigħ jtggerbeb u jkarwat.

Il-ħbit mill-ajru dam fuq siegħa; siegħa ta' twerwir u ta' biża', ta' niket u ta' hemm, siegħa li dawk ta' ġewwa l-kenn stħajluha twila daqs mitt sena. Fl-aħħar it-tfaqqiqiħ tal-balal ħeda, il-kanuni siktu u l-ajruplani tal-għadu għaddew. In-nies ħarġu jiġru minn ġewwa l-kenn u dehra ta' herba u ta' taqdir fegġet quddiem għajnejhom : djar imgarrfa gozz ġebel, oħrajn imheżħza, bibien imberrħin u maqluġħin miċ-ċacċis, tweeqi miksurin u mtajjrin, gallarijiet imzakkrin u mxenglin; it-toroq kienu mimlijin bi frak ta' żgieġ u bċejjeċ ta' għowwied; riħa ta' polvri maħruq u sħabijiet ta' għabra u trab igħattu kullimkien, jaharqu l-għajnejn u jgħarrxu l-im-nifsejn.

Dak il-ħin inqala' tifel jiġri u jgħajjat donnu mherwel : "Tajjru d-dar tas-Sur Lawrenz, il-Gadraj !"

Pupull qalbu għamlet tik; minnufih ġieb quddiem għajnejh il-ħanina tiegħu u tkexkex meta stħajjel li hi setgħet

intradmet taħt l-imramma tad-dar; bla ma qagħad jaħsisbha darbtejn Pupull wissa 'l ommu biex taħseb għal rasha u telaq jigri biex jagħti daqqa t'id. Sab gegwiġija ta' nies quddiem id-dar imġarrfa tas-Sur Lawrenz; min jigri 'l hawn u min jigri 'l hemm, kulhadd mifxul, kulhadd imgerrex. Pupull kien se jieqaf jistaqsi x'gara sewwa, x'hin minn gewwa d-dar instama' l-leħen mitfi tas-Sur Lawrenz jitlob għajjuna. Iz-zagħżuġ bahri warrab bil-herra lil min sab quddiemu, resaq quddiem id-dar sewwa u hemm għajnejh waqgħu fuq dehra ta' biki u qsim il-qalb.

Id-dar tas-Sur Lawrenz kienet iġġarrfet minn naħa ta' quddiem, iżda minn naħa ta' wara kienet għadha wieqfa għalkemm miftuħa, imxengla, immejla sa taqa' u ma taqax u ġebel u mazkan neżlin jiggarrfu minnha l-hin kollu. Taħt l-ewwel liwja tat-taraġ, li kien għadu wieqaf minn nofsu l-isfel, kien hemm is-Sur Lawrenz u bintu Vitorin imgeddsin u mħaxknin mal-ħajt, wiċċhom isfar daqs il-qarsa tax-xama, imregħdin jistennew il-hin kollu l-bqija tad-dar tiggarraf fuqhom.

Kien hemm ħafna rġiel imħajrin imorru jgħinu lis-Sur Lawrenz, iżda kollha kienu jidhru bejn ħaltejn jekk jidhlux fid-dar imġarrfa jew le, għax kien hemm biża' li malli bniedem jirfes hemm gewwa bit-toqol tiegħu jista' jcaqlaq xi rfid u jniżżel il-bqija tad-dar.

Izda z-zagħżuġ bahri ma qies xejn; felħan u qalbieni, ntafa' qalb il-herba tad-dar jaqbeż minn fuq ġebbla għal oħra, ħafif donnu għażżiela u f'radda ta' salib laħaq ħdejn il-maħbuba ta' qalbu; bla telf ta' żmien refagħha fuq idejh bħal tarbija u ħariġha b'heffa kbira minn dak it-tigrif kollu.

Vitorin ma kellmitux lil Pupull, anqas radditlu l-ħajr iżda ħasret lejha u l-leħha li ħarġet minn ħbub għajnejha hu ħassha dieħla sal-qalb ta' qalbu. Imhegġeg minn dik il-ħarsa z-zagħżuġ raġa' nxeħet gewwa d-dar biex jeħles is-Sur Lawrenz. Huwa u dieħel ġie x'qallu: "Ser targa' tilgħab ħajtek għas-Sur Lawrenz, dak li kien għajjrek zewwiel quddiem ruxxmata nies?" Imma Pupull ma raġax lura mill-fehma li jgħin lil għajru. Hu ħass ruħu mitfugħ minn saħħa qawwija u minn hegga ħarkiena: is-saħħa li tqajjem l-irġulija u l-hegga li titnissel mill-qlubija. Dak il-hin Pupull nesa kull ma kien għadda bejnu u bejn is-Sur Lawrenz u għamel biss dak li wissewh qalbu u dmiru; imtajjar minn ħila tal-għageb b'erba' qabziet sab ruħu ma' ġenb missier Vitorin ħatfu minn taħt abtejh u għenu johroġ il barra. Is-Sur Lawrenz kien qisu bniedem miflug bil-qatgħa li kellu fuqu u

Pupull ħtieġlu jerfgħu l-ħin kollu u daqqa jwieżnu fuq ġebbla, daqqa jzommu ma' biċċa ħajt, fost it-taqtigħ ta' qalb ta' kull min kien jarahom, fl-aħħar iż-żagħżuġħ seħħlu johrog is-Sur Lawrenz mill-ħerba tad-dar u jeħilsu minn kull tigrib.

In-nies kollha nsew il-hemm li kienu fih u daru ma' Pupull ifaħħruh u jċapċpulu, iżda hu baqa' ħiemed u ma ta widen ta' xejn, biss ħass tferfira ta' ħlewwa f'qalbu meta Vitorin resqet u ħaditlu b'idu, imbagħad ġarrab ferħ kbir meta s-Sur Lawrenz ħaddnu miegħu u biesu bħallikieku kien ibnu.

*
* *

U minn dak in-nhar 'il quddiem is-Sur Lawrenz baqa' jzomm il-Pupull bħala ibnu u biex jurih il-ġħożza ta' qalbu wettaq bil-barka tiegħu l-ġibda li dak it-tifel tal-baħar kellu lejn Vitorin, it-tfajla ta' xagħarha isfar.